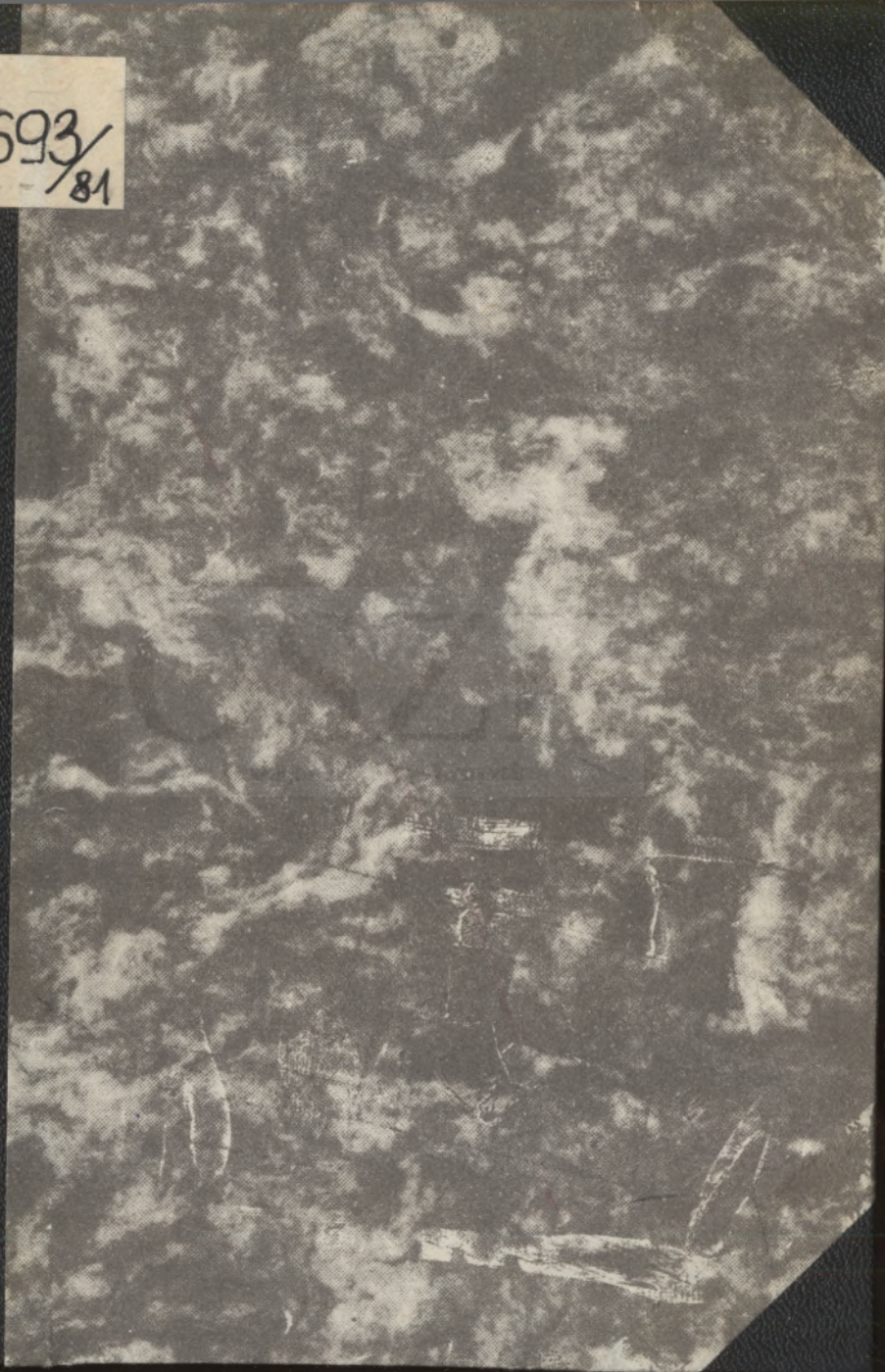

11.693/
81

11693/81.

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

A GRAFIKAI OSZTÁLY
LXXXI. KIÁLLÍTÁSA

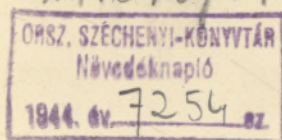
M Á S O L A T O K,
H A M I S Í T V Á N Y O K

BUDAPEST, 1944 FEBRUÁR HAVÁBAN

A kiállítást *dr. Hoffmann Edith*
múzeumi igazgató, a Grafikai
Osztály vezetője és *dr. Domán*
Andrea rendezték. Ugyanők szer-
kesztették a katalógust

11.693/81

Felelős kiadó: *Dr. Hoffmann Edith.*

Kiállításunk válogatott sorozatát mutatja be azon rajzoknak, melyek az utolsó húsz évben Rajzgyűjteményünk rendszeres kritikai feldolgozása folyamán a másolatok vagy hamisítványok közé kerültek. A rajzok nagy tömege vált ki így a gyűjteményből; a különféle iskolákat tekintve, változó arányban. A kiválasztás a legsúlyosabban az olasz anyagot sújtotta, melynek több, mint egy harmadát a másolatok közé kellett vetni. Ez természetes is, hiszen a régi gyűjtőkre minden rajz közül az olasznak volt legnagyobb varázsa, viszont éppen ehhez értettek az Alpeseiken innen a legkevésbé. Nagy nevek, híres lapok váltottak így helyet, a sor elejéről a végére húzódva. A régi elképzeléshez képest nagy veszteség, dehát ezen a kijózanító felderítő munkán a külföldi gyűjtemények már régen átestek, ideje volt nálunk is végrehajtani. Ami megmaradt, még mindig tekintélyes mennyiség, a megnyugtatóan valódi lapok ritka szép sorozata.

Nem áltatjuk magunkat avval, hogy évtizedek tapasztalatait egy kis kiállítás keretében hiánytalanul tovább tudjuk adni közönségünknek, annyit azonban remélünk, hogy első bevezetést nyújthatunk a másolások és hamisítványok ismeretének bonyolult világába, hogy a figyelmes látogató lelkébe a naiv hiszé-

kenység helyébe a kételyt sikerül elültetnünk. Mert minden gyűjtő számára ajánlatosabb a túlzott óvatosság, mint az ismeretek nélküli aggálytalan lelkesedés.

Az anyagot úgy csoportosítottuk, hogy a kevésbbé járatosak számára is könnyen követhető legyen. A tanulmányi célt szolgáló, egyszerű és jóhiszemű másolatoktól lassan haladunk a kétségtelen hamisítványokig, megismerve a másolat, a stílusutánzás (pasticcio) és hamisítvány ismertető jegyeit: a megtevesztő jegyek mellett (rongyos, javított, barnított papiros, régi, tekintélyes gyűjtemények hitelesítő erejűnek látszó bélyegzői, hamis névjelzések, vagy csupán a másoló nevének feltüntetése stb.), — a figyelemztető jegyeket (késői papiros, egyazon gyűjteményen belül több példány ugyanabból a rajzból stb.)

Külön csoportban sorakoznak a másolatoknál feltűnően kedvelt tetszetős technikák, a különféle színű lavirozások, a vörös kréta s a rajzok sokszorosításának sűrűn előforduló fajtája: a másolat-rajznak fordított irányú levonata (Abklatsch).

Egy sorozat az eredeti mű stílusát, technikáját elhomályosító, átalakító rajzokat mutatja be: olasz műről készült német vagy németalföldi másolatot, továbbá a szoborról készült festői, a festményről készült plasztikus másolatot, a metszet vonalas, szintelen technikáját színekre átköltő miniatürszerű másolatot stb. S evvel szemben a drága rézkarcok finom technikáját megtévesztő hűséggel visszaadó tollrajz-másolatot.

A kiállítás felhívja a figyelmet némely másolat nagy művészettörténeti jelentőségére is: az értéktelen másolat is értékessé válik, ha elpusztult festmény, vagy elveszett rajz emlékét fenntartó egyetlen példány-

ról van szó s életrajzi szempontok is latba esnek, ha a másolatra rá van vezetve, hogy a másoló (esetleg jelentékeny) művész, mely évben, hol tartózkodott, az eredeti mű hol volt stb.

Másolat, stílusutánczat, hamisítvány néha nagyon közeli fogalmak. S csak a keletkezésük erkölcsi indítékai különböztetik meg őket egymástól. Később ezek a fogalmak összeolvadnak. A jóhiszemű másolatok, vagy stílusutánczok a keletkezés körülményeinek feledésbe menésével, az üzleti ügyesség folytán eredeti művekként kerülnek forgalomba: ekkor esetleg már hamisítványnak tekintethetnek, mert csak egy lépés választja el őket a rosszhiszemű hamisítványtól. Az erkölcs vagy tudás híján való értékesítés visszamenőleg gyanussá teszi az eredeti szándék erkölcsös-ségét is.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1. BROCKY KÁROLY (1907—1855)

A Jordaens család. Jacob Jordaensnak a madridi képtárban levő festménye után. — Vízfestmény. — 1914—302. — br. Hatvany Ferenc ajándéka.

A másolatok legegyszerűbb, problémamentes esete az, mikor a művész a maga számára tanulmány céljából lemásolja valamely régibb művész festményét. Alkotó és másoló tehát egyaránt ismeretes; a két különböző kor stílusa világosan kiütkezik a két munkán. (V. ö. 1—7. sz.)

2. a) *Olvasó nő.* Gerard Terboch festménye után a londoni Wallace-gyűjteményben. — 1897—125.

b) *Beszélgető pár.* Másolat 17. századi németalföldi kép után. — 1897—126.

c) *Fiatal hölgynek udvarló katona.* Gabriel Metsu festménye után a párisi Louvreban. — 1897—120.

d) *Hangverseny.* Gerard Terborch festménye után a párisi Louvreban. — 1897—118. — Pasztellek.

3. GEUDTNER, RUDOLF (1811—1892)

A bűnbánó Magdolna. Pompeo Batoni képe után a drezdai képtárban. — Vízfestmény. — 1898—940.

A másolat világosan elárulja, hogy a porcellánfestő Geudtner azért készítette vízfestményét,

hogy ezután a pontos és síma mintakép után készüljön a meissenai gyár egyik porcellánképe. A másolatban tehát néha nemcsak a másoló kora jut kifejezésre, hanem a mestersége is.

4. BARABÁS MIKLÓS (1810—1898)

Velence allegóriája. Paolo Veronese egyik menyegyzetfestménye után a velencei Doge-palotában. — Vízfestmény. — 1903—72.

5. GEUDTNER, RUDOLF

A bűnbánó Magdolna. Correggio festménye után a drezdai képtárban. — Vízfestmény. — 1898—939.

6. BROCKY KÁROLY

a) *Rachel de Rouvigny.* Van Dyck festménye után Portland herceg Welbeck Abbey-i gyűjteményében. — 1914—274.

b) *V. Károly császár lovasképe.* Tizian festménye után a firenzei Uffizi gyűjteményben. — 1914—272. — Vízfestmények. — br. Hatvany Ferenc ajándékai.

7. *Rembrandt és Saskia.* Rembrandtnak a drezdai képtárban levő festménye után. — Vízfestmény. — 1914—295. — br. Hatvany Ferenc ajándéka.

8. CARRACCI, LODOVICO (1555—1619) UTÁN

Jelenet szent Benedek életéből. A bolognai S. Michele in Bosco templom kerengőjében levő falfestmény után. — Lavírozott bisztertollrajz, fedőfestéssel. — 296.

A hálózás a másolás megkönnyítésére szolgál, de éppen úgy a felnagyítására is. Éppen ezért, kevésbbé gyakorlott gyűjtő az ilyen másolatot modellrajznak is nézheti, amit a művész a megrendelőnek jóváhagyás végett nyújtott be. Az egészen festményszerű, minden részletükben kidolgozott rajzok nagy hányadukban csak másolatok.

9. BASSANO, FRANCESCO DA PONTE, IL GIOVINE (1549—1592) UTÁN

Szent Ferenc. A bécsi képtárban levő festményről. — Tus. — 2018.

Mivel a másolat fordított irányú, valószínűleg nem közvetlenül a festményről, hanem metszet után készült, halványan megőrizve a metszet jelleget is.

10. BLOEMAERT, ABRAHAM (1564—1651) UTÁN

Páris ítélete. A párisi Louvre rajza után. Ugyanerről még egy másolat Braunschweigben. — Biszterrel lavírozott toll. — 1916—49.

Rajzról készülő másolatok néha megtévesztésig vissza tudják adni az eredeti rajz könnyűségét.

11. CALDARA, POLIDORO DA CARAVAGGIO (1500 k.—1543) UTÁN

Áldozat bemutatása. A római Palazzo Milesi Nio-bida frizéről. — Biszter-ecsetrajz, toll. — 2030.

A fény- és árnyékfoltoknak szabad lobogása miatt egészen a vázlat-rajz benyomását kelti.

12. BERNINI, GIOVANNI LORENZO (1598—1680)
UTÁN

Pihenés menekülés közben. Bernini eredeti rajza elveszett, gyengébb másolat van róla a firenzei Uffiziben is. — Lavirozott bisztertoll. — 2280.

13. REMBRANDT, HARMENSZ VAN RIJN
(1606—1669) UTÁN

Zsuzsánna a fürdőben. A berlini képtár képéről. — Biszter ecsetrajz, tus, vörös kréta. — 1737.

A másolatot azelőtt a legnagyobb szakértők Rembrandt tanulmányának tartották a képhez. Ma általános az a vélemény, hogy csak másolat róla.

14. LISS (LYS), JOHANN (JAN) (1590 k.—1629)
UTÁN

Parasztlakodalom. A művésznek a kaliforniai E. B. Crocker Art Gallery-ban levő rajza után, mely vázlat a Szépművészeti Múzeumban levő festményhez. — Lavirozott tus. — 1926—1289.

15. BRUEGEL, ID PETER (1525 k.—1569) UTÁN

Parasztok és parasztasszonyok. A londoni British Múzeum rajza után. — Bisztertoll. — 1455.

16. GIULIO ROMANO (1499—1546) UTÁN

Részletmásolat az „Óriások harca” c. képből a mantovai Palazzo del Tè egyik termének falán. Biszter-ecsetrajz, fehér fedőfestéssel. — 2121.

A részletmásolat részlettanulmány látszatát kelti s így a valódiság érzését sugallja.

17. DÜRER, ALBRECHT (1471—1528) UTÁN

A Keresztvitel. A nagy fametszet Passio egyik lapjáról. — Bisztertoll. — 365.

A metszet jó másolata éppúgy mint a rajzé nehezen különböztethető meg az eredeti rajztól, de támogatja a felismerést, ha a rajz a metszettel egyirányú. A metszethez készült mintalap — nyomdatechnikai okokból — fordított irányú volna.

18. PRIMATICCIO, FRANCESCO (1504—1570) UTÁN

Minias leányai, Alcithoe, Leucippe és Arsippe a munkánál. Antonio Fantuzzinak Primaticcio kompozíciójáról készült rézkarca (B. 16.) nyomán. — Toll, fehér fedőfesték, halványbarnára alapozott papíron. — 3018.

Az eredeti rézkarc jellegét egészen eltünteti a clair—obscur-szerű festői alakítás.

19. DEMARTEAU, GILLES (1722—1776) UTÁN

Fiatal leány. A művész színes krétamodorban készült metszete után. — Háromszínű kréta. — 3570. — Delhaes István hagyatéka.

20. RUSCONI, CAMILLO (1658—1728) UTÁN

Szent András. A római S. Giovanni in Laterano templomban levő szobor után. — Fekete és fehér kréta kék papíroson. — 2546.

Szabad festői másolatban az eredeti szoborjelleg eltűnik.

21. ZUCCARI, FEDERIGO (1542—1609) UTÁN
Szent Katalin lefejeztetése. Másolat C. Cort (?) egy metszetéről, mely F. Zuccarinak a római S. Caterina dei Funari templomban festett falképe után készült. — Lavirozott bisztertoll. — 2271.
 A lány biszter és tuslavirozás metszetekről készült másolatoknak is festményszerű jelleget tud adni. (V. ö. a következő lapokat is.)
22. SAMMACHINI, ORAZIO (1532—1577) UTÁN
Jézus bemutatása a templomban. Agostino Carracci metszete után (B. 12), melyet Sammachinak a bolognai S. Giacomo Maggiore templomban levő oltárképéről készített. — Lavirozott tusrajz. — 2226.
23. REMBRANDT, HARMENSZ VAN RIJN UTÁN
Jézus betegeket gyógyít. A művésznak „Százforintos lap“ c. rézkarca (B. 74) után. — Lavirozott bisztertoll. — 1732.
24. LOMBARDELLI, GIOVANNI BATTISTA (1535 k.—1592) UTÁN
A Hűség. A művésznak a Vaticánban (Sala Vecchia) levő falfestménye után. — Lavirozott bisztertollrajz, fehér fényekkel. — 2129.
 Nagyon kemény rajzzal szobortanulmány jelleget lehet adni egy festmény másolatának.
25. RAFFAELLO SANTI (1483—1520) UTÁN
Az Esterházy Madonna. Miletz másolata egy a képről készült metszet után. — Toll. — 744.

Metszetet úgy is lehet másolni, hogy a metszet karakter megtévesztésig megmaradjon. Értéktelenebb metszeteknél ez csak tanulmánynak vagy ügyességi próbának számít, értékes metszeteknél inkább a hamisítás gyanuja merül fel. (V. ö. 29. számig.)

26. WORLIDGE, THOMAS (1700—1766) UTÁN

Önarckép. A művész rézkarca után. — Toll. — 986.

A rajz az Esterházy gyűjteményben a metszetek közé volt beosztva, a hamisítványt tehát sikerült metszetnek eladni, ami annál könnyebb volt, mert a rézlemez széleinek a metszetszíron szokásos benyomódása az így körülnyírt metszeten amúgy sem látszanék. A rajz körülnyírása tehát már magában is hamisítási szándékot árul el.

27. LECLERC, SEBASTIAN (1657—1714) UTÁN

A tudományok és művészetek akadémiaja. Legyezőformájú fordított irányú másolat Leclerc leghíresebb rézkarca után (Jombert 263), azaz valószínűleg Pacot rézkarcmásolata után. — Toll. — 3038.

A metszetjelleg teljesen megmaradt.

28. REMBRANDT, HARMENSZ VAN RIJN UTÁN

Önarckép. A művész rézkarca (B. 21) után. — Toll. — 1730.

29. DOMENICHINO, DOMENICO ZAMPIERI (1581—1641) UTÁN

Szt. János evangélista. Fr. Müller metszete nyomán. — Toll. — 745.

30. GOLTZIUS, HENDRIK (1558—1617) UTÁN

Az Este. Az Éjjel. Jan Saenredamnak Goltzius kompozíciója után készült metszetéről. (B. 92. és 94.) — Gouacheok pergamenre. — 1917—266 és 267. — Holitscher Róbert ajándéka.

Ilyen szép, színes miniaturákban senkisem gyánítana metszetmásolatokat.

31. ROSSO, GIOVANNI BATTISTA (1494—1540) UTÁN

Opis. Jacopo Caraglionak Rosso kompozíciója után készült metszetéről. (B. XV. 25). — Biszterecsetrajz fehér fényekkel, kék papíron. — 225.

Régi gyűjtők ítéletét a más technikára való átültetés annyira elhomályosította, hogy pl. ezt a másolatot az Esterházy-gyűjteményben Ráfael művének tartották.

32. LAFAGE, RAYMOND (1656—1690) UTÁN

Táncoló bacchánsok. Egy, a művész rajza után készült rézkarcról, a van der Bruggen-féle sorozatban. — Olajfesték papírra. — 3037.

33. GOLTZIUS, HENDRIK UTÁN

A Hűség. Jacob Mathamnak Goltzius rajza után készült metszetéről. (B. 117.) — Lavirozott bisztertollrajz fehér fedőfestékekkel, zöld alapozású papíron. — 1458.

34. CALDARA, POLIDORO DA CARAVAGGIO UTÁN

Páncél két pajzs és két váza között. Nagyított másolat Giovanni Battista Galestruzzinak Poli-

doro rajza után készült metszetéről (B. 47). — Két színben lavirozott bisztertollrajz fehér fényekkel. — 2029.

35. SCHWARTZ, CHRISTOPH (1550—1597) UTÁN
Jézus bántalmazása. Schwartz nyolc darabból álló sorozatát Jan Sadeler metszette. — Toll. — 388.

A vonalak szárazságán és ürességén a közvetlen átérzés hiánya, tehát a rajz másolatvolta szembeűnő. A következő pár lap szintén példa az élettelen másolásra. (V. ő. a 42. számig.)

36. BURGKMAIR, HANS (1473—1531) UTÁN
Jacob Fugger arcképe. — A művész fametszete után. — Biszterrel lavirozott toll. — 363.

Másolatra a lavirozás élettelen, árnyalás nélküli volta s az óvatos, bizonytalan körvonalak valának.

37. SOLIS, VIRGIL (1514—1562) UTÁN
Február, Április, Május, Augusztus, Szeptember, November. Solis rajzai után a néhai Klinkosch gyűjteményben. — Toll. — 393—395.

38. ZUCCARI, FEDERIGO UTÁN

Krisztus ostorozása. A római S. Lucia del Gonfalone nevű oratorium freskója után. — Biszterrel lavirozott tollrajz, fehér fedőfestékekkel. — 2270.

A körvonalak üressége mellett az elő- és háttér egyenrangú árnyalása, a mélység hiánya jellemzik a másolatot. (V. ő. a köv. 4. lapot is.)

39. RENI, GUIDO (1575—1642) UTÁN

Mária varróiskolában. Másolat egy festményről a loretoi Chiesa della S. Casa kincstárában. A loretoi kép két alakkal megtoldott műhelymásolat Guido Reninek a szentpétervári Eremitageban levő festménye után. — Biszterrel lavirozott vörös és fekete kréta. — 2371.

40. BUONTALENTI, BERNARDO? (1536—1608)
UTÁN

Váza. — Lavirozott bisztertollrajz. — 2025.

41. WOUWERMAN, PHILIPS (1619—1668) UTÁN

Szarvasvadászat. Az amsterdami múzeumban levő festmény után. — Ecsetrajz, tus. — 1755.

42. POUSSIN, NICOLAS (1593—1665) UTÁN

Benacus folyó és a Hesperidák. A Louvreban levő rajz után. — Lavirozott biszterrajz. — 3040.

43. COURTOIS, GUILLAUME (1628 [1625]—1697)
UTÁN

Szent András vértanúsága. A művésznek a római S. Andrea al Quirinale templom főoltárára festett képe után. — Levonat egy vörös krétával készült másolatról.

A másolatokra rávezetett megjegyzések néha fontos művészettörténeti adatokat tartalmaznak, akár a festőre, akár a mű hollétére, akár a másolóra vonatkozólag. (V. ö. 46. számig.)

44. KERN, ANTON (1710—1747)

Alaktanulmány. Másolat G. B. Pittoni után. — Vörös kréta. — 627.

A lapon rájegyezve, hogy a művész mestere Pittoni volt s hogy annak a vörös krétamodor különösen jellemző rajztechnikája.

45. BARABÁS MIKLÓS

Danaë. Tiziannak a nápolyi képtárban levő képe után. — Vízfestmény. — 1903—69.

A feljegyzésből kiderül, hogy Barabás 1835-ben Nápolyban járt.

46. *A betlehemi gyermekgyilkosság.* Guido Reninek a bolognai képtárban levő képe után. — Vízfestmény. — 1903—73.

A felírás szerint Barabás 1834-ben járt Bolognában.

47. LINT, PETER VAN (1609—1690)

Salamon ítélete. Rafael freskója után a vatikáni Stanza della Segnatura-ban. Jelezve: a művész monogrammjával és: Róma 1639. — Lavírozott biszterrajz. — 1532.

48. VASARI GIORGIO (1511—1574) UTÁN

A kánai menyegző. A Szépművészeti Múzeumban levő képről. — Lavírozott biszterrajz. — 1919—508.

Ha egy rajz ugyanabban a gyűjteményben két példányban van meg, alig lehet kételkednünk

benne, hogy legalább az egyik másolat. (V. ö. 52. számig és 88., 181. szám.)

49. *Másolat ugyanarról a képről, mint az előző.* — Lavirozott biszterrajz, fehér fedő festéssel, barna alapozású papíron. — 2246.

50. RIBERA, GIUSEPPE (1590 k.—1652) UTÁN
Nyitott száj. Másolatok a művész rézkarca után. (B. 16). — Lavirozott biszterrajzok. — 3102 és 3561.

51. CAMBIASO LUCA (1527—1585) UTÁN
Venus és Amor. A berlini metszetgyűjtemény eredeti rajza után. — Lavirozott bisztertoll. — 2052.

52. *Másolat ugyanarról a rajzról.* — Lavirozott bisztertoll. — 2088.

53. SPEECKAERT, JAN (megh. 1577 k.) UTÁN
Dávid Diadala. A bécsi Liechtenstein gyűjteményben levő rajz után. — Lavirozott bisztertoll. — 1466.

A másolatnak tetszetősnek kell lennie, hogy eredetiként lehessen eladni. Különösen tetszetősök a biszter-, tus- vagy színes lavirozások. Az 52—54. szám alatt ilyen tetszetős lavirozásokat mutatunk be.

54. CAMBIASO, LUCA UTÁN
Venus és Amor a fellegekben. — Lavirozott biszterrajz. — 2091.

55. GOLTZIUS, HENDRIK UTÁN

Neptunus vízözönt bocsát a földre. Goltzius kompozíciója után készült anonym metszetről. (B. 40). — Lavirozott tus. — 1915—99.

56. LAIRESSE, GÉRARD DE (1641—1711) UTÁN

Alvó szatirral incselkedő nimfák. A művész rézkarca után. — Vörös kréta. — 1725.

A lavirozás mellett a másolások kedvelt technikája a vörös kréta. (V. ö. 60-ig.)

57. BERNINI, GIOVANNI LORENZO MŰHELYE UTÁN

Caritas. Részlet másolat Pimentel kardinálisnak a római Sta. Maria sopra Minerva templomban levő síremlékéről. — Vörös kréta. — 2431.

58. PRIMATICCIO, FRANCESCO UTÁN

Phaëton Apollótól a Napisten lovait kéri. A fontainebleau-i kastély báltermének mennyezetképe után. — Fehér és vörös kréta. — 3016.

59. POUSSIN, NICOLAS UTÁN

Szent Erasmus vértanusága. A vatikáni képtárban levő festmény után. — Vörös kréta vörös lavirozással. — 3039.

60. BOURDON, SEBASTIEN (1616—1671) UTÁN

A Szent Család Ker. Szt. Jánossal és Szent Annával. A kompozíciót van Schuppen metszette. — Vörös kréta. — 3019.

61. WITTE, PETER DE, másként PIETRO CANDIDO (1540 [1548]—1628) UTÁN

A pásztorok hódolása. A kompozíció több másolatváltozatban ismeretes: reimsi múzeum festménye, L. Kilian metszete stb., egyik fogalmazása sem egyezik azonban teljesen a mi rajzunkéval. — Lavirozott biszterrajz fehér fedőfestékekkel, barna papíron. — 1472.

A művészi szempontból értéktelen másolatoknak értéket ad, ha a másolás alapjául szolgált eredeti rajz elveszett.

62. VASARI, GIORGIO UTÁN

Szent Benedek kérésére angyalok élelmiszert hoznak az éhező kolostorba. A perugiai San-Pietro kolostor refektoriumának falára készült festmény tanulmányrajza után. Az eredeti rajz, melynek kompozíciója több lényeges pontban eltér a festménytől, nem ismeretes. — Biszterrel lavirozott tollrajz fehér fedő festékekkel. — 2247.

63. DÜRER, ALBRECHT UTÁN

A német-római császárok koronázási keztyűje. Egyetlen másolat Dürer elveszett rajza után. — Színezett tollrajz. — 373.

64. *Kéztanulmány a „Rózsafüzér ünnepe” című képen Domenico Grimani bíboros alakjához.* Egyetlen másolat Dürer elveszett rajzáról. — Ecsetrajz, tus, fehér fedőfesték, kék papíron. — 375.

65. REMBRANDT, HARMENSZ VAN RIJN UTÁN
Bileam számára. Elveszett rajz után. Különösen fontos, mert felfedi a művésznek Dirk Vellert művészetével való kapcsolatait, melyekről nem volt tudomásunk. — Toll. — 2552.
66. VOS, MARTEN DE (1531—1603) UTÁN
Tárgyalás a német megbizottakkal. „Az 1577-i augusztusi napok Antwerpenben“ c. sorozatból. Hieronymus Wierixnek Vos rajza után készült rézkarcáról. (Alvin 1462.) — Késsel lavirozott bisztertoll. — 1469.
 Másolatoknál nagyon kedvelt a játék a színekkel: kék, lila, piros lavirozások vagy a vörös körvonal lavirozása tussal. (V. ö. a 70. számig és a 176. számot.)
67. RÓMAI MŰVÉSZ, XVII. század — UTÁN
Nagy Sándor és orvosa. Másolat festményről. A kép eredeti vázlata Giacinto Gimignani neve alatt a düsseldorfi képzőművészeti akadémián. — Tussal lavirozott vörös tinta. — 2535.
68. SARTO, ANDREA DEL (1486—1530) UTÁN
Az Igazságosság. A firenzei Chiostro dello Scalzo-ban levő falfestmény után. — Lavirozott bisztertollrajz, fehér fedőfestéssel, kék papíron. — 2227.
69. FARINATI, PAOLO (1524—1606) UTÁN
Krisztus levétele a keresztről. Egy nagyobb kompozíció középrészének fordított irányú másolata.

Valószínűleg W. Kilian metszete után, mely ugyanilyen irányban, ugyanezt a kivágatot adja. A kompozíciót teljes egészében Orazio Farinati metszette. — Vörös és fekete kréta. — 3562. — Delhaes István hagyatéka.

70. NÉMETALFÖLDI MŰVÉSZ 1600 körül —
UTÁN

A pásztorok hódolása. — Sárga alapozáson vörös ecsetrajz, fehér fedőfestéssel. — 387.

71. FETTI, DOMENICO (1589 körül 1624) UTÁN

Leander halála. A bécsi képtár festménye után. — Lavirozott toll, kréta egy 18. századi nyomtatvány hátán. — 2451.

A vázlatos másolatot és az eredeti vázlatot laikus nehezen tudja egymástól megkülönböztetni; nagyon szerencsés a jelen eset, mikor az alapul szolgáló késői nyomtatvány elárulja a rajz másolat voltát. (Az áruló anyagra v. ö. a 72. számot is.)

72. NÉMET MŰVÉSZ, XVI. század — UTÁN

Két férfi feje. Másolat. — Toll, tus, fehér fedőfesték, kopírozó papíron. — 407.

A kopírozó papiros mint anyag, már önmagában leleplezné a rajz másolat-voltát, mégis régebben erre sem figyeltek eléggé: az Esterházy gyűjteményben ez a rajz eredeti Cranachként volt leltározva.

73. GOLTZIUS, HENDRIK UTÁN

Gerhard Kremer arcképe. Másolat metszetről. — Lavirozott tus. — 1457.

A sok, rendetlenül ható felirat eredeti látszatot ad a rajznak, noha az is mind a metszetről másolt, csak az évszámok vannak változtatva.

74. OLASZ MŰVÉSZ, XVI. század — UTÁN

Jézus betegeteket gyógyít a Bethesda tavánál. — Lavirozott biszterrajz. — 1465.

A népszerű kompozíció olasz eredete nem kétséges, a másolatot azonban németalföldi művész készítette, a fejeket németalföldi típusokra változtatta. Az idegen művész másolatában a mű jellege oly gyökeresen megváltozik, hogy eredetét kikutatni nagyon nehéz. (V. ö. a 78. számig.)

75. BARTSCH, ADAM (1757—1821)

A házasságtörő nő. Mintarajz a művésznek Guercino rajza után készített rézkarcához. (B. 264.) — Kréta. — 562.

A német művész kezén az olasz lány németté változott.

76. GIULIO ROMANO UTÁN

A trójai faló. A mantovai kastély trójai termének egyik falfestménye után. — Lavirozott tus, fehér fényekkel. — 2125.

A másolat, melyet kétségkívül egy 1600 körül élő németalföldi manierista művész készített, teljesen németalföldinek hat.

77. DOLCI, CARLO (1616—1686) UTÁN

Szent Ágnes. H. Sintzenich metszete után, melyet a bajor állam tulajdonában levő képről készített. — Ecsetrajz, tus. — 1903—385. — Delhaes István hagyatéka.

Két német művész kezén ez a kép is német jel-
leget kapott.

78. BECCAFUMI, DOMENICO (1486—1551) UTÁN

Éva. A sienai székesegyház padlójának részlete. — Tus tollrajz. — 2020.

A másolat oly világosan németalföldi, hogy a rajz a legújabb időkig Goltziushoz volt beosztva gyűjteményünkben.

79. GIULIO ROMANO UTÁN

Részletmásolat Scipio diadalmenetéből. Metszette Benedetto Stefani. — Lavirozott toll. — 2117.

A legtöbb emberre megejtő hatása van annak, ha a papír rongyos, nagyon megviselt vagy javított. (V. ö. 83. számig.) Két dolgot nem vesznek tekintetbe: hogy a vadonatúj papír éppoly könnyen rongálódik, mint a régi és hogy a rongyos papír még nem tesz egy rajzot eredetivé. A másolat éppoly régi lehet, mint az eredeti.

80. RAFFAELLO SANTI UTÁN

Angyalokkal kiegészített késői másolat Rafael ú. n. Canigiani Madonnája után. München, Alte Pinakothek. — Vörös kréta. — 2191.

Kopott, rongyos papír, a lyukak javítva, baloldalon külön stráffal kiegészítve, — kevés laikus hiszi el, hogy a rajz XIX. századi.

81. PORTA, GIUSEPPE SALVIATI (1520—1575 k.)
UTÁN

Tudósok gyülekezete. Francesco Marcolini kártyavető könyvének fametszetű címlapja után. (Passavant VI. 240. l. 89. sz.) — Lavirozott bisztertoll, barna alapozás. — 2184.

82. RAIMONDI, MARC ANTONIO (1480 k. — 1527 és 1534 között) UTÁN

Krisztus levétele a keresztről. Másolat a művész metszetéről (B. 32.) — Lavirozott bisztertoll. — 2208.

83. BAROCCIO, FEDERIGO (1526—1612) UTÁN

Az anggali üdvözllet. A művész rézkarca után. — Lavirozott bisztertoll. — 2013.

84. BOUDEWYNS, ADRIAEN FRANS (1644—1711)
UTÁN

Olasz táj. Fordított irányú levonat (Abklatsch) egy vörös krétarajzról. — 1719.

Üzleti felajánláshoz, fénykép nem lévén, rendkívül divatos volt a XVII. és XVIII. században az eredeti rajzokról krétamásolatot készíteni, s azt nedves papírra esetleg többször is levonni. A másolat így nyert sokszorosítása fordított irányú, mélység nélküli, gyakran szétfolyó. Az ilyen levonatókat a laikus eredeti rajznak veszi.

85. ROSA, SALVATOR (1615—1672) UTÁN

Pihenő katonák. Másolat staffage alakjairól, egy tájképnek, mely azelőtt B. Neumann Berlin-charlottenburgi gyűjteményében volt. — Fordított irányú levonat egy krétarajzról, szürke papíron. — 2544.

86. CARRACCI, ANNIBALE (1560—1609) UTÁN

Polyphemos és Acis. A római Palazzo Farnese falfestménye után. — Fordított irányú levonat egy vörös kréta rajzról. — 3564.

87. ROSA, SALVATOR UTÁN

Tájkép beszélgető katonákkal. — Fordított irányú levonat egy fekete krétarajzról. — 2545.

88. RENI, GUIDO UTÁN

Szent Benedeknek ajándékkal hódol a nép. A bolognai S. Michele in Bosco templom falfestménye után. — Fordított irányú levonat vörös krétarajzról. — 2521.

89. UYTENBROECK, MOSES VAN (1590—1648) UTÁN

Tájkép. Uytenbroeck rézkarca után „Sámuel fölkeni Saul a zsidók királyává“ (B. 11.), az alakok elhagyásával. — Ceruza. — 1746.

A kompozíciót teljesen ki lehet vetköztetni eredeti formájából, ha az alakokat változtatjuk, vagy elhagyjuk. A másolat így nehezen felismerhetővé válik. (V. ö. a 92. számot is.)

90. ZUCCARO, TADDEO (1542—1609) és TANÍT-
VÁNYAI UTÁN

Háttal álló férfi. Részletmásolat a caprarolai Palazzo Farnese Herkules cselekedeteit ábrázoló szökőkutas termének mennyezetképéből. — Lavirozott biszter. — 2275.

A nagy kompozícióból kimásolt egyes alak felismeréséhez szerencse kell, egyébként csak kvalitásérzékünk ismerteti fel velünk a rajz másolat-voltát.

91. BLOEMART, ABRAHAM UTÁN

Fej- és kéztanulmányok. Összeválogatott részlet-másolatok. — Tus és fehér fedőfesték kékes alapozású papíron. — 1464.

92. CHODOWIECKY, DANIEL (1726—1801) UTÁN

Két kompozíció. Chodowiecky különféle metszeteiből összekeresgélt s jelenetekké összeállított figurák. — Vízfestmény. — 1917—206 és 207.

Az ilyen ravaszul készült, csinos és jó minőségű lapnál még a másolat gyanuja is nehezen születik meg.

93. MARATTA, CARLO (1625—1713) UTÁN

Jézus alakja Maratta „Szent József halála“ című festményéből. Metszette R. v. Audenarde. — Fehér és fekete kréta. — 2484.

A rajz másolat-voltát többek között kétségtelenné teszi Jézus balkarjának bizonytalan, szinte levágásszerű abbamaradása.

94. CORREGGIO, ANTONIO ALLEGRI (1494—1534)
UTÁN

Mária. Másolat a páрмаi S. Giovanni Evangelista templom freskójáról. — Vörös kréta. — 2101.

Külön varázssal bírnak a régi híres gyűjtemények bélyegzői is. Lapunkon balról R. Houlditch (megh. 1736) londoni gyűjtő, lejjebb Th. Hudson (1701—1779) londoni arcképfestő, jobbról Sir Joshua Reynolds (1723—1792) és A. C. Poggi festő és kiadó (megh. 1836) gyűjtő-bélyegzői láthatók. Az után került a lap az Esterházy hercegek birtokába.

95. PONTORMO, JACOPO CARRUCCI (1494—
1557) UTÁN

Ülő gyermek. Részletmásolat a firenzei SS. Annunziata templom előcsarnokában levő Vizitáció-képből. — Kréta. — 2181.

A 93—97. számokban kompozíciókból kiemelt egyes alakok másolatait mutatjuk be, melyek annyira vázaltszerűek, hogy könnyen megtévesztik azt, aki a művész rajzmodorát nem ismeri.

96. BAROCCIO, FEDERIGO (1526—1612) UTÁN

A művész két festményéből két papírra másolt és összeragasztott alakok: balról a „Madonna del Popolo“ (Firenze, Uffizi), jobbról a „Perdono di S. Francesco“ (Urbino, S. Francesco) részlete. — Toll. — 2015.

97. RENI, GUIDO UTÁN

Kalászkodat tartó putto. A bécsi képtár „Négy évszak” című képéből. — Vörös kréta. — 2524.

98. RUBENS, PETER PAUWEL (1577—1640) UTÁN

Vadkanvadászat. A drezdai képtár képe után. — Fekete és fehér kréta. — 1740.

A másolót a kompozícióból csak az állatok érdeklik; így áll elő furcsa szakadozott rajza, mely, amennyire tetszetős a laikusnak, annyira áruló a szakember számára. Az alkotó művész első vázlatán nem tudja még minden részlet pontos helyét.

99. RICCI, SEBASTIANO (1659—1734) UTÁN

A Madonna megjelenik Szt. Benedeknek Szt. Scholasticának és más szenteknek. Francesco Fontebasso rézkarca (De Vesme 1.) után, mely Riccinek a velencei S. Giorgio Maggiore templomban levő képéről készült. — Vörös kréta. — 1915—1.

Mint az előbbinél, itt is az áruló, hogy részletes kidolgozással csak egy-egy alakot emel ki a másoló. Közben nagy lyukak tátonganak a kompozícióban, s az egyes alakok félbemaradnak.

100. CORREGGIO, ANTONIO ALLEGRI UTÁN

Ifjú alakja a pármái székesegyház kupolájáról. — Vörös kréta. — 2102.

Megfigyelendő az abbamaradó balkar, melyet a tervező művész maga soha így el nem vágna.

101. SPRANGER, BARTHOLOMÄUS (1546—1627)

UTÁN

Önarckép. Részletmásolat Sadelernek Spranger rajza után készült „Spranger és neje“ c. rézmet-szetéről. — Tollrajz. — 1467.

Balról csak egy női frizura látszik (nem Spranger-néé) és egy kéz nyúl bele Spranger prém-jébe. Eredeti vázlat testtel kötné össze a két elemet.

102. PORDENONE, GIOVANNI ANTONIO (1484 k. —1539) UTÁN

Puttofriz. — Lavirozott biszterrajz. — 2182.

A szép és bájos rajz másolat-volta ugyancsak az abbamaradó lábakból és kezekből válik nyilvánvalóvá.

103. HOLLANDI MŰVÉSZ XVII. század, — UTÁN

Álló paraszt. — Vörös kréta. — 1915—1190.

A hamisítványok és másolatok között foglalnak helyet a továbbfejlesztett rajzok is. Itt pl. csak a törzs és a kalap régi. Az összes végtagok igen gyenge és késői hozzátoldások. Ugyanez a kéz átrajzolta a kalapot stb. és ráírta a rajzra a hamis W. Schellinx signaturát.

104. MUZIANO, CAV. GIROLAMO (1530—1592)

UTÁN

Szent Ferenc és Szt. Jakab a keresz alatt. — Ceruza, toll. — 1911.

A halvány másolatot valaki később tollal átrajzolta, s külön ráragasztott papíron más fejet illesztett a régi helyébe.

105. ALBANI, FRANCESCO (1578—1660) UTÁN

Krisztus és a samariai asszony. A festményről E. Baudet készített metszetet. — 2429.

Fordított irányú levonat (Abklatsch) egy vörös-kréta-másolatról. Mivel a levonat túlságosan bágyadtra sikerült, az alakokat vörös krétával rajzolták át, azaz a rajzot fölélenkítették.

106. OLASZ MŰVÉSZ, XVII. század, — UTÁN

Mária alakja a Mennybemenetelét ábrázoló képből. — Tus. — 2501.

A nagyobb rajzból kivágott töredék fel van ragasztva más papírra. A hálózás a felnagyítást szolgálja. Lehet tehát, hogy valamely ötlet-szegény festő sajátjaként akarta felhasználni ezt a figurát, s hozzá tervezni még egy-két alakot.

107. ROBERTI, ERCOLE DEI (1456—1496) UTÁN

Lovas alak. XVI. századi másolat, a lap hátán olvasható feljegyzés szerint állítólag a bolognai Garganelli kápolna elpusztult freskója után. Az elhalványult rajz körvonalait később kemény, sok helyen értelmetlen módon megerősítették. — Vízfestmény és tollrajz. — 2781.

108. ID. HEINZ JOSEPH (1564—1609) UTÁN

Mitológiai jelenet. — Másolat a bécsi Abertina egy rajzáról, melynek kompozícióját átalakítva, előtéri alakokkal és tájképpel kibővítve felhasználta a művész a bécsi képtár egyik képéhez. — Lavirozott biszter. — 380.

A gyűjtők legnagyobb részére kerítő hatása van a rajzra írt névnek: nem kételkednek benne, hogy a művész sajátkezű aláírása, — pedig mi sem könnyebb, mint egy művésznevet egy darab papírra ráírni. Rajzunknak semmi köze sincs Giulio Romanohoz, kinek neve a jobbsarokban olvasható.

109. OSTADE, ADRIAEN VAN (1610—1684) UTÁN
Ivó parasztok. — A frankfurti Städel-gyűjtemény rajza után. — Kréta, megbarnult kopírpapíron.
 — 1727.

A rajzon balról lent A. Brouwer megtévesztő neve olvasható, nyilvánvalóan német hamisítótól, mert fonetikusan Braurnak írja a nevet.

110. TESTA, PIETRO (1611—1650) UTÁN
Thetis a Styx vizébe mártja a gyermek Achillest, hogy sérthetetlenné tegye. A művész rézkarca (B. 21.) után. — Lavirozott tusrajz. — 2548.
 A névaláírás véletlenül igazat mond, de a rajz mégsem valódi.

111. DÜRER, ALBRECHT UTÁN
Részletmásolat a „Tengeri szörny“, vagy „Féltékenység“ c. rézmetszetről (B. 71.). — Ceruza.
 — 368.

A lapon két különböző név is olvasható: Giulio Romanoé és Marcantonioé. Noha a rajz gyenge és szemmelláthatóan késői, a ráírás faszcináló hatása alatt mégis megesett, hogy egy kiváló tudós lehetséges Marcantonioként emlékezik meg róla.

112. VAGA, PERINO DEL (?) (1500—1547) UTÁN
Apollo és Marsyas. — Lavirozott biszter. — 2242.
 A név későbbi írással, más tintával van a lapra rávezetve.
113. KAISER, EDUARD (1820—1895) UTÁN
Erzsébet királyné. Másolat a könyomatról. —
 Fekete és fehér kréta barnás papíron. — 1129.
 A bécsi művész közismert Erzsébet-portréjára
 Einsle nevét csak nyilvánvaló csalási szándékkal lehetett ráírni.
114. RAFFAELLO SANTI KÖRE UTÁN
Játszó puttok. Másolat X. Leó pápa kárpítjáról.
 — Lavirozott biszterrajz, fehér fedőfestéssel. —
 Tus. — 2264.
 A XVIII. századi másolaton a jobboldali madár
 alá hamisítási szándékkal írták az 1521-es év-
 számot, de könnyen felismerhető, hogy nem
 avval a tussal, mint amivel a rajz készült.
115. RUBENS, PETER PAUWEL UTÁN
Rubens Niclas nevű fia. Megtévesztő névjelzéssel.
 Az Albertina rajza után. — Lavirozott biszter,
 vörös és fekete kréta. — 116.
116. NÉMETALFÖLDI MŰVÉSZ, XVII. század, —
 UTÁN
Tanulmánylap. Másolat. Hamis J. B., azaz Jan
 Brueghel jelzéssel. — Bisztertoll, barnára alapozott
 papíron. — 1763.

117. BALDUNG GRIEN, HANS (1480—1545) UTÁN
Négy tanulmányfej, közöttük a Halál. Hamis
 Dürer monogrammal. A baseli R. von Hirsch
 gyűjteményben levő rajz részlete után (Koch 33).
 — Toll, rózsaszínre festett papíron. — 361.
118. PASSAROTTI, BARTOLOMMEO (1529—1592)
 MODORÁBAN
Férfiakt tanulmány. XVIII. századi hamisítvány,
 hamis monogrammal és hamis évszámmal. — Toll.
 — 2180
119. MESTER AZ EGÉRFOGÓVAL (XVI. század)
 UTÁN
Szent Anna harmadmagával. A művész rézmet-
 szete után (B. 1). Dürer hamis monogrammjával
 és az 1516-os évszámmal. — Lavirozott tus. —
 2150.
120. SAENREDAM, JAN (1565—1607) UTÁN
Andromeda. Willem J. Swanenburgnak Saenre-
 dam rajza után készült metszetéről. Hendrik
 Goltzius hamis monogrammjával. — Színezett és
 lavirozott tollrajz. — 3563.
121. CROCE, J. DELLA
Borospincében. Jelezve: J. della Croce delineavit.
 1770. — Másolat Giovanni Volpatonak F. Maggi-
 otto festménye után készült metszetéről. — Vörös
 kréta. — 2815.
 A legfélrevezetőbb, ha a másoló csak a saját
 nevét írja rá a lapra; nem is gondolunk arra,

hogy másolat fekszik előttünk, s a kompozíció eredetijét máshol kellene kutatnunk.

122. A. W. MONOGRAMMISTA

Szent Péter. Jelezve: 1564 AW. Másolat ifj. Hans Holbein fametszete után. Eusebius: Opera (Chronicon). Basel Petri 1549. — Vörössel lavirozott tollrajz. — 1915—78.

123. SCHWARTZ, ANTON

Fiatal ember kalappal a kezében. Jelezve: Fecit Anton Schwartz. Másolat Johann G. Glume rajza után a berlini Rajzgyűjteményben. — Vörös kréta. — 1914—13. — báró Podmaniczky László gyűjteményéből.

124. NÉMET MŰVÉSZ, XVI. század, — UTÁN

Harcos. Hamis, későbbi „HS 1629“ jelzéssel. — Toll. — 1938—3264. — Bedő Rudolf ajándéka.

125. BARABÁS MIKLÓS

Enfantin arcképe. Jelezve: N. Barabás 1833. Másolat H. Grevedon kőnyomata után. — Kréta. — 1903—61.

126. HALS, FRANS (1580—1666) UTÁN

Férfiképmás. Másolat a művésznak Varsóban Zamoyski grófnő birtokában volt képéről. — Kréta. — 1721.

A 137. számig néhány különlegesen szép rajzot mutatunk be, amelyek másolat-voltát felismerni nagyon nehéz.

127. MAZZOLA, FRANCESCO PARMEGIANINO
(1503—1540) UTÁN

Madonna a gyermek Jézussal és ker. szent János-sal, rózsalugasban. — Másolat clair-obscur lapról.
— Ecsetrajz fehér fedőfestéssel, kék papíron.
— 2141.

128. VERONESE, PAOLO (1528—1588) UTÁN

Nyilazók. A velencei Chiesa di San Sebastiano kórusán levő falképről. — Fekete és fehér kréta.
— 2263.

129. LANFRANCO, GIOVANNI (1580—1647) UTÁN

Az apostolok Mária sirjánál. A római S. Agostino templom falfestménye után. — Ecsetrajz biszter, fehér fedőfestéssel. — 2483.

130. ALTDORFER, ALBRECHT (1480—1538) UTÁN

Facsoport. Másolat a berlini képtárban levő „Szentcsalád“ című festményről. — Gouache. — 359.

131. GIULIO ROMANO ISKOLÁJA UTÁN

Hippocrene. Másolat a mantovai Palazzo del Tè egyik falfestményéről. — Biszter ecsetrajz, fehér fedőfesték. — 2120.

132. LIGOZZI, JACOPO (1543—1632) UTÁN

Kompozíciórészlet. A párisi Louvreban levő rajz után. — Lavirozott bisztertoll, arannyal élénkítve, barna alapozás. — 2128.

133. GIULIO ROMANO UTÁN

Lakoma. Gyöngébb példány a milanoi Ambrosianában. — Biszter ecsetrajz. — 2126.

134. PARMIGIANINO, FRANCESCO MAZZOLA UTÁN

Éva. Másolat a pármái Chiesa della Steccata mennyezet-festményéről. — Fehér és fekete kréta, barna papíron. — 2143.

135. ORLEY, BAREND VAN (1491/92 k.—1542) UTÁN

Lakoma a vadászat után. A „Miksa császár vadászatai“ című kárpítsorozat (Louvre) egyik jelenetéhez készült, szintén a Louvreban levő rajzról. — Színezett bisztertoll. — 1365.

136. VECELLIO, TIZIANO (1477—1576) UTÁN

Ecce homo. A madridi Prado festménye után. — Kréta. — 2249

137. ACHEN, HANS VON (1552—1615) UTÁN

Mária megkoronázása. Az augsburgi Ulrichskirche Fugger-féle temetkezési kápolnájában levő festmény után. — Lavirozott tus. — 356.

138. REMBRANDT, HARMENSZ VAN RIJN UTÁN

Szent József álma. A Hofstede de Groot gyűjtemény rajza után. (H. d. G. 95). — Bisztertoll. — 1731.

138—172. számokban néhány szándékos hamisítványt mutatunk be, melyek rosszhiszeműséggel nem kétséges.

139. LIBERALE DA VERONA (1445 k.—1526/29) UTÁN
A Gyónás, M. inizialeban. Hamisítvány a sienai székesegyház 10 sz. Gradualójának 73. lapjáról. — Pergamenre festett miniatura. — 1903—272.
140. FIRENZEI MŰVÉSZ, XV. század, — UTÁN
Meztelen ifjú. Átnyomással készült hamisítvány. Az értelmetlenül abbamaradó kendő, a benyomott körvonalak világos jelei a másolásnak. — Lavirozott bisztertoll. — 2004.
141. CREDI, LORENZO DI (1459 (?)—1537) UTÁN
Szent Julián. A Louvre „Madonna szentekkel“ c. képéből. Hamisítvány. — Toll és fehér fedőfesték, kék alapozású papíron. — 2001.
142. VELENCEI MŰVÉSZ, XV. század, — UTÁN
Török lovas. Hamisítvány. — Lavirozott bisztertoll. — 2005. — Bourgeois István ajándéka.
143. SVÁJCI MŰVÉSZ 1500 k., — MODORÁBAN
Nő címerpajzzsal. Hamisítvány. — Tollrajz. — 1915—1194.
144. RAFFAELLO SANTI MODORÁBAN
Térdelő férfin lovagló ifjú. Hamisítvány. — Toll, mesterségesen barnított papíron. — 1910—234.
145. VELENCEI MŰVÉSZ, XVI. század, — MODORÁBAN
Férfiarckép. Hamisítvány. — Bisztertoll. — 2261.

146. FERRARI, GAUDENZIO (1484—1546) UTÁN
Krisztus sírbatétele. XVIII. századi stilutánczat,
 ú. n. pasticcio, vagy másolat, elveszett eredetiről.
 — Biszter és fehér fedőfesték, rózsaszín alapozású
 papíron. — 2111.
 A festés lágyága, a drapériák értelmetlensége
 világosan mutatja, hogy XVIII. századi utánzás-
 sal van dolgunk. A pasticcio és hamisítványt
 alig lehet egymástól megkülönböztetni, mert
 voltaképpen csak a szándék erkölcsös vagy er-
 kölcstelen volta dönti el a kérdést.
147. PARMIGIANINO, FRANCESCO MAZZOLA
 MODORÁBAN
Apostol. XVIII. századi hamisítvány. — Ecsetrajz.
 indigó. — 2140.
148. *Jézus bélpoklosokat gyógyít*. Hamisítvány. Giu-
 seppe Niccolo Vicentinonak Parmigianino rajza
 után készült clair obscur fametszetéről (B. XII. II.
 15). — Biszter ecset és fehér fedőfesték. — 2147.
 — Delhaes István hagyatéka.
149. *Ülő férfi hátulról nézve*. Hamisítvány Antonio da
 Trentonak Parmigianino rajza után készült
 clairobcur fametszetéről (B. XII. X. 13). — Lavi-
 rozott biszter, fehér fedőfestékekkel, zöldeskék ala-
 pozású papíron. — 2132.
150. CAMBIASO, LUCA UTÁN
A pihenő Szent Család és a kis Ker. Szt. János.
 Hamisítvány. — Lavirozott bisztertoll. — 2073.
 — Delhaes István hagyatéka.

A népszerű művészt sokan másolták és sokat hamisították.

151. REMBRANDT MODORÁBAN

Csónakázók. Hamisítvány. — Bisztertoll. — 3566.
— Delhaes István hagyatéka.

Hamisítók fogásai közé tartozik az is, hogy nyomtatott szöveggel próbálják befolyásolni a vevő ítélőképességét.

152. *Két álló koldus.* Hamisítvány. — Bisztertoll. — 1733.

153. *Jákobnak megmutatják József véres ruháját.* Hamis Rembrandt névjelzéssel. — Lavirozott tus. — 3567. — Delhaes István hagyatéka.

154. *Előkelő úr két koldussal.* Hamisítvány. — Bisztertoll. — 1734.

155. *Makrancos gyermeket tartó asszony.* Másolat a berlini rajzgyűjtemény lapja után. Ezeken kívül még két példány ismeretes. — Bisztertoll. — 1735.

156. *A pásztorok hódolása.* Hamisítvány. — Ecsetrajz biszter. — 3568. — Delhaes István hagyatéka.

157. *Ruth Noéminél.* Szabad másolat az Albertinában levő rajz után. — Biszterrel és tussal lavirozott toll. — 1736. — Delhaes István hagyatéka.

158. *Bibliai jelenet.* Hamisítvány. — Bisztertoll. — 3565. — Delhaes István hagyatéka.

159. SPANYOL VAGY OLASZ MŰVÉSZ, XVII. század, — MODORÁBAN
Három szent püspök. XVIII. századi hamisítvány.
— Lavirozott toll. — 2506.
160. GUERCINO, GIOVANNI FRANCESCO BARBIERI, IL (1591—1660) MODORÁBAN
Salome Ker. Szt. János fejével. XVIII. századi hamisítvány, a Louvre festménye nyomán. — Lavirozott biszter. — 1914—113.
161. BOLOGNAI MŰVÉSZ, XVII. század, — UTÁN
Lukrécia. XVIII. századi másolat vagy pasticcio.
— Vörös kréta. — 2437.
162. GUERCINO, GIOVANNI FRANCESCO MODORÁBAN
Ker. Szt. János. XVIII. századi stilusutánzat, pasticcio. — Bisztertoll. — 2481.
163. *Két Amor.* XVIII. századi stilusutánzó hamisítvány Guercino rajzok összetákolásával. — Bisztertoll. — 2477.
164. *Tájkép.* XVIII. századi stilusutánzat hamisítvány. — Bisztertoll. — 2464.
165. GOYEN, JAN VAN (1596—1656) MODORÁBAN
Tengerpart halászokkal. XVIII. századi hamisítvány, van Goyen hamis monogrammjával és az 1653-as évszámmal. — Tussal lavirozott kréta. — 1914—144.

166. OSTADE, ADRIAEN VAN, — MODORÁBAN
Hollandi búcsú. XVIII. századi hamisítvány,
 Ostade hamis monogrammjával. — Színezett
 biszttertoll-rajz. — 1729.
167. RUYSDAEL, JACOB VAN (1628/29—1682)
 UTÁN
Tájkép. Másolat Abraham Blootelingnek Jacob
 van Ruysdael festménye után készült „A bőr-
 kereskedő háza“ című rézmetszetéről. XVIII.
 századi hamisítvány, hamis névjelzéssel. —
 Kréta. — 1914—149.
168. GUARDI, FRANCESCO (1712—1790) UTÁN
Utcai kilátó. Másolat a berlini metszetgyűjtemény
 rajza után. — Lavirozott tus. — 2812. — Delhaes
 István hagyatéka.
169. FRANCIA MŰVÉSZ, XVIII. század, — UTÁN
Leányfej. XIX. századi másolat. — Színes kréta.
 — 1939—3359. Újvárossy Fedor hagyatéka.
170. GUYS, CONSTANTIN (1805—1892) UTÁN
*Louis Napoléon herceg sétakocsizáson a Bois de
 Boulogne-ban.* Másolat a néhai Flechtheim gyűj-
 temény rajza után. — Lavirozott tus. — 1911—87.
171. RIPPL-RÓNAI JÓZSEF (1861—1927) MODO-
 RÁBAN
Női akt. Hamisítvány. — Tus. — 1940—3433. —
 Donáth Sándor ajándéka.
172. MATISSE, HENRI (szül. 1869) MODORÁBAN
Fekvő női akt. Hamisítvány, hamis jelzéssel. —
 Vízfestmény. — 1934—2560.

KÜLÖN KERETEK BEN

173. BROCKY KÁROLY

Mária mennybemenetele. Részlet-másolat Correggionak a pármái székesegyház kupolájára festett mennyezetképe után. — Vízfestmény. — 1909—2478.

174. CALDARA, POLIDORO da CARAVAGGIO UTÁN

Másolat a római Palazzo Milesi homlokzatának Niobida freskójáról. — Biszterrel lavirozott toll, fehér fedőfestékekkel. — 2031.

175. LIONARDO DA VINCI (1452—1519) UTÁN

A Madonna a barlangban. A londoni példányról. Kréta. — 2002.

176. VERONESE, PAOLO UTÁN

A kánai menyegző. — Valentin Lefebre-nek Veronese festménye után készült metszetéről. — Tus-sal lavirozott vörös kréta. — 2262.

177. CARRACCI, ANNIBALE UTÁN

Mózes és Jethro leányai. A bolognai Palazzo Magnani falfestménye után. — Lavirozott biszter, fedőfesték. — 2092.

178. OLASZ MŰVÉSZ, XIX. század
Nagy Sándor. Másolás valószínűleg könyomatról.
— Kréta. — 2832.
179. SCHMUTZER, JAKOB (1733—1811)
Részletmásolat Daniel Gran „Szt. Mihály csodája c. festményéből. Bécs, Minorita templom. — Fekete és fehér kréta, kék papíroson. — 844.
180. MARATTA, CARLO UTÁN
Mária. — Fordított irányú levonat egy vörös krétarajzról. — 2488.
181. RENI, GUIDO UTÁN
Szent Benedeknek ajándékokat hoz a nép. — A bolognai S. Michele in Bosco templom kerengőjébe készült falfestményről. — Lavirozott tus, fehér fedőfesték. — 2522.
182. SCHMUTZER, JAKOB
Részletmásolat Ignaz Unterbergernek „Szt. Antal látomása“ c. festményéből. Cavalese. — Fekete és fehér kréta, kék papíron. — 843.
183. CORTONA, PIETRO BERETTINI DA
(1596—1669) UTÁN
Vulcanus műhelye. A római Palazzó Barberini falfestménye után. — Lavirozott tus, fehér fedőfesték, kréta, megbarnult kék papíron. — 2446.
184. TESTA, PIETRO UTÁN
Az Ősz vagy Bacchus visszatérése Indiából. A B. 38. sz. rézkarcról. — Lavirozott tus. — 2547.

185. RAFFAELLO SANTI UTÁN

Psyche átadja Vénusnak Proserpina szelencéjét.
XIX. századi másolat a római villa Farnesina fal-
festménye után. — Gouache. — 2404.

186. GUARDI, FRANCESCO UTÁN

Campo San Giovanni e Paolo. A Louvreban levő
képről. — Lavirozott biszter. — 2814.

187. RUBENS, PETER PAUWEL UTÁN

Az utolsó ítélet. Suyderhoef metszete után, mely
részletmásolat Rubensnek a müncheni Pinakothé-
kában levő festményéről. — Ecsetrajz, tus és
biszter. — 1712.

188. SARTO, ANDREA DEL — UTÁN

Ker. Szt. János halálraítélése. A firenzei Scalzo-
ban festett freskó után. — Biszter-ecsetrajz, fehér
fedőfestéssel. — 2230.

KÜLÖN TÁRLÓBAN

189—190. XVI.—XVIII. SZÁZADI MŰVÉSZEK

Vázlatkönyvek. Másolatokkal. — 2835. — Delhaes
István hagyatéka, és 1907—342.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

ÁRA : 2 PENGŐ.

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1971. évi

1

